

SELETUSKIRI
regionaal- ja põllumajandusministri määruse
„Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu”
eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *KTKS*) § 11 lõike 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1–21) (edaspidi *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1379/2013*), artikli 37 lõike 1 alusel. Määruse kehtestamise eesmärk on täiendada kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu. Kalapüügi- ja vesiviljelustooteid lõpptarbijale või tootlustusettevõttele müügiks pakkumisel peab muu hulgas olema asjaomasel märgistusel või etiketil esitatud liigi nimi eesti keeles ja liigi teaduslik nimi ladina keeles. Määruse lisas kehtestatav loetelu võimaldab ettevõtjatel oma tegevuses nõuetega kooskõlas olla.

Määruse kehtestamise teine eesmärk on luua õigusselgus, tunnistades kehtetuks põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määrus nr 5 "Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu". Nimetatud määrus kehtib KTKS § 78 lõike 2 alusel, mis on aga rakendussäte, mis kehtestati uue KTKS-i (RT I, 23.11.2022, 1) (edaspidi *uus KTKS*) jõustumisega. Seega tagamaks paremat õigusselgust ning kooskõla volitusnormiga, kehtestatakse eelnõuga uus regionaal- ja põllumajandusministri määruse "Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu" terviktekst.

1.2. Ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna nõunik Kairi Šljaiteris (56778301, kairi.sljaiteris@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Jan Nilson (5626 7065, jan.nilson@agri.ee) ja keeleliselt toimetas eelnõu sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud teiste menetluses olevate eelnõudega. Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1379/2013.

Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määrust nr 5 „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu”.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kolmest paragrahvist ja ühest lisast.

Hetkel reguleerib kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu, milles on kehtestatud eesti keeles liigi tootenimetus ja selle teaduslik nimi ladina keeles põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määrus nr 5 „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu” (edaspidi *kehtiv määrus*). Kehtiva määrusega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 artiklit 37. Eelnõuga kehtestatakse uus „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu” määruse terviktekst, tulenevalt sellest, et 1. jaanuaril 2023. a jõustus uus KTKS, mille tulemusena seni kehtinud volitusnormid muutsid oma asukohta seaduses.

Riigikohus on rõhutanud, et demokraatliku õigusriigi põhimõtetest tingituna peab õigusaktide süsteem olema õiguse adressaatidele arusaadav; samuti seda, et õiguse adressaadil peab olema kindlustunne, et tema jaoks kohustuslik täitevvõimu akt on kooskõlas seadusega, ning ta ei pea kontrollima selle akti seaduslikkust. Seega asendatakse õigusselguse ja arusaadavuse huvides kehtiv määrus asjakohasega. Kehtiva määruse volitusnorm oli kehtestatud KTKS (RT I, 05.12.2014, 1) § 10 lõikes 2. Uus KTKS kehtestas samasisulise volitusnormi § 11 lõikes 2. Eelnevalt oli otsustatud, et kehtivat määrust ei tunnistata kehtetuks, kuna puudus sisuline vajadus s.o kehtiva määrusega sätestatu oli õiguspärane. Kuigi haldusmenetluse seaduse § 93 lõige 1 sätestab, et määrus kehtib, kuni volitusnormi kehtetuks tunnistamiseni, siis uues KTKS-is § 78 lõikes 2 sätestati, et kalandusturu korraldamise seaduse (RT I, 05.12.2014, 1) § 10 lõike 2 alusel antud õigusaktid kehtivad kuni nende kehtetuks tunnistamiseni. Tulenevalt asjaolust, et on tekkinud vajadus täiendada kehtiva määruse lisas toodud loetelu uute kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootenimetusega ning tagamaks paremat õigusselgust ja kooskõla volitusnormiga, kehtestatakse eelnõuga uus regionaal- ja põllumajandusministri määruse "Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu" terviktekst. Kehtiv määrus tunnistatakse kehtetuks.

Kalandusturu korraldamise seaduse § 11 lõike 1 kohaselt tuleb kalapüügi- ja vesiviljelustoodet tarbija teavitamise eesmärgil varustada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 artiklis 35 sätestatud teabega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 artikkel 35 lõige 1 kohaselt on lubatud kalapüügi- ja vesiviljelustooteid lõpptarbijale pakkuda ainult siis, kui toote märgistusel või etiketil esitatakse liigi tootenimetus eesti keeles, liigi teaduslik nimi ladina keeles, tootmismeetod (merest või siseveekogust püütud või kasvatatud), püügipiirkond, püügivahendi liik ja toiduteave (kas toode on sulatatud ning minimaalne säilivuskuupäev, kui see on asjakohane). Nimetatud nõue kehtib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 lisa I punktides a–c ja e nimetatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete kohta. Kirjeldatud märgistusnõudeid ei kohaldata kalatoote väikese tootekoguse suhtes ehk vahetult kalalaevadelt tarbijatele müüdavatele tootekogustele tingimusel, et nende väärtus ei ületa nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009, millega luuakse ühenduse kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks, muudetakse määrusi (EÜ) nr 847/96, (EÜ) nr 2371/2002, (EÜ) nr 811/2004, (EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 2115/2005, (EÜ) nr 2166/2005, (EÜ) nr 388/2006, (EÜ) nr 509/2007, (EÜ) nr 676/2007, (EÜ) nr 1098/2007, (EÜ) nr 1300/2008, (EÜ) nr 1342/2008 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1627/94 ja (EÜ) nr 1966/2006 (ELT L 343, 22.12.2009, lk 1–50) (edaspidi *nõukogu määrus (EÜ) nr 1224/2009*), artikli 58 lõikes 8 osutatud ostuväärtust. Väikeseks loetakse kogust, mis müüakse vahetult pärast püüki kalalaevalt otse tarbijale kokku kuni 50 euro eest päevas. Eelnõu ei piira Euroopa Parlamendi

ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 EMPs kohaldatav tekst (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18–63), kohast toiduteabe tarbijale esitamist.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse kalapüügi- ja vesiviljelustoodete märgistus

Paragrahv 1 kohaselt peab kalapüügi- ja vesiviljelustoodete märgistusel lõpptarbijale või tootlustusettevõttele müügi korral olema esitatud samas lisan toodud liigi eestikeelne tootenimetus ja selle teaduslik nimi. Eelnev on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 artikliga 35 lõikega 1. Samuti sätestab eelnõu § 1 teine lause, et kalapüügi- ja vesiviljelustoodete märgistuse nõuet ei kohaldata kalalaevalt vahetult tarbijale müüdava väikese tootekoguse suhtes, mis on kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 58 lõikega 8.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse rakendussäte

Paragrahv 2 kohaselt kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turustamisel võib kasutada põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määruse nr 5 „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu” (RT I, 06.05.2022, 7) viimase redaktsiooni lisan nimetatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetusi kuni sellise märgistusega toodete lõppemiseni. Rakendussäte on jätkuvalt asjakohane pikaajaliselt säilivate kalapüügi- ja vesiviljelustoodete, nt konservide puhul, et nende olemasolev märgistus võimaliku ajakohasuse kontekstis liigi nime kohta ei satuks vastuollu kehtiva õiguse normiga.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse määruse kehtetuks tunnistamine

Paragrahv 3 kohaselt tunnistatakse kehtetuks põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määrus nr 5 "Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu".

Eelnõu lisaga kehtestatakse kalapüügi- ja vesiviljelustoodete liikide tootenimetuste loetelu eesti- ja ladinakeelsete nimetustega

Võrreldes kehtiva määrusega täiendatakse määruse lisan olevat loetelu 31 uue kalapüügi- ja vesiviljelustoote tootenimetusega ja vastava teadusliku nimega liigi kohta (Tabel 1). Loetelu tähestikuline järjekord parema ülevaate saamiseks säilib sarnaselt kehtiva määruse lisan toodule. Määruse eelnõuga kavandatud uute või täpsustatud tootenimetuste kehtestamise vajadus seisneb selles, et Eestisse imporditakse selliseid kalapüügi- ja vesiviljelustooteid, mille tootenimetust ei ole kehtiva määruse lisan loetletud või on liigi taksonoomia (perekond, liik) ajas muutunud. Liiginimede osas on konsulteeritud Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi teaduriga. Teave tootenimetuste loetelu täiendamise vajaduse kohta on tulnud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete importijatelt ja turustajatelt.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 artikkel 37 sätestab tootenimetusele esitatavad nõuded, mille kohaselt tuleb tootenimetuste loetelus esitada iga liigi teaduslik nimi

(vastavalt FishBase¹ teabesüsteemile või ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) andmebaasile ASFIS²) ning tootenimetus, mis on liigi nimi asjaomase liikmesriigi ametlikus keeles. Osadel liikidel on eesti keeles kaks nime, üks teaduslik ja teine kohalik nimi, eraldatud sidesõnaga „ehk“. Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja kohaselt ei ole kohalik nimi sulgudes, sest see võib raskendada teksti ühetaolist tõlgendamist ning sellega kahandada õigusselgust. "Ehk" on eesti keeles ühendav sidesõna, mis annab võimaluse väljendada sama mõistet üht- või teistmoodi - tegemist on sama asjaga, mille kohta võib öelda nii või naa. Kui aga kasutada kohaliku nime märkimiseks sulge, siis võib tekkida segadus, kumba on mõeldud, kui näiteks ei tea, et need on sama mõiste eri väljendused - st sulgudes olevat osa võib ekslikult tõlgendada kui asjaolu, et üks oleks justkui teise täpsustus.

Nimetatud andmebaasides on täpsed liiginimed (perekonnanimi+liiginimi, nt *Solea solea* ehk harilik merikeel), aga ka ainult perekonnanimed (nt *Solea spp* ehk merikeeled ehk perekonda merikeel kuuluvad liigid) või sugukonna taseme nimed (nt *Sparidae* ehk merikogerlased). Teiste liikmesriikide tootenimetuste loeteludele³ sarnaselt sisaldab ka kehtiva määruse tootenimetuste loetelu üksikuid perekonna ja sugukonna taseme nimesid. Põllumajandus- ja Toiduameti veterinaarjärelevalvel, samuti kauplemisel, impordil ja ekspordil võib erandlikult esineda olukord, kus veterinaarsertifikaadil, arvel, kvaliteeditõendil, saatedokumendil või muul kaubaga kaasas oleval dokumendil või tootepakendil on kirjas liigi nimi perekonna või sugukonna tasemel. Perekonna või sugukonna tasemel nime esitamine tootenimetuste loetelus kergendab nii ametkondade tööd kui ka kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turustamist. Hea tava on siiski kasutada tarneahelas kauba liigutamisel võimalikult täpset ja õiget liiginime.

Tabel 1. Määruse lisa loetellu lisatavad uued liiginimed

Kehtiv ladinakeelne nimi	Kehtiv eestikeelne nimi
<i>Acetes spp.</i>	Perekonna peenkrevelt liigid
<i>Anadara antiquata</i>	Harilik kaarkarp
<i>Aristeus spp</i>	Perekonna aadelkrevelt liigid
<i>Coilia mystus</i>	Harilik koilia
<i>Fenneropenaeus merguensis</i>	Banaankrevett
<i>Genypterus capensis</i>	Aafrika kongrio
<i>Heterocarpus spp.</i>	Perekonna kootgarneel liigid
<i>Maja squinado</i>	Roosa ämblikkrabi
<i>Mene maculata</i>	Mene
<i>Metapenaeopsis barbata</i>	Vurruline velvethännak
<i>Metapenaeopsis rosea</i>	Roosa velvethännak
<i>Metapenaeus brevicornis</i>	Kollane pärisviburhännak
<i>Nematopalaemon spp.</i>	Perekonna niitkrevelt liigid
<i>Octopus cyanea</i>	Sinine kaheksajalg
<i>Octopus maya</i>	Maia kaheksajalg
<i>Palaemon spp.</i>	Perekonna krevett liigid
<i>Parapenaeus longipes</i>	Flamingo-süvahännak
<i>Paratapes textilis</i>	Harilik kangaskarp
<i>Penaeopsis spp</i>	Perekonna kiilhännak liigid
<i>Penaeus sp.p</i>	Perekonna hännak liigid

¹ FishBase <https://www.fishbase.de/search.php> ja selle tütarandmekogu <https://www.sealifebase.se/search.php>

² ASFIS <http://www.fao.org/fishery/collection/asfis/en> ; ASFIS online-portaal <http://www.fao.org/faoterm>

³ EL komisjoni veebileht tootenimetuste kohta https://fish-commercial-names.ec.europa.eu/fish-names/home_et

<i>Penaeus stylirostris</i>	Sinakas hännak
<i>Plesionika izumiae</i>	Izumi koibgarneel
<i>Plesionika spp</i>	Perekonna koibgarneel liigid
<i>Pollicipes pollicipes</i>	Harilik hanivähk
<i>Pontastacus leptodactylus</i>	Kitsasõraline jõevähk
<i>Portunus segnis</i>	Aafrika sametkrabi
<i>Pyropia tenera</i>	Norivetikas
<i>Saccharina japonica</i>	Jaapani suhkruadru
<i>Seriola rivoliana</i>	Pikkuim-seriool
<i>Trachypenaeus spp</i>	Perekonna karushännak liigid
<i>Xiphopenaeus kroyeri</i>	Tups-möökhännak

Tabel 2. Loetelus taksonoomiliselt muutunud liiginimed

Kehtetu ladinakeelne nimi	Kehtiv ladinakeelne nimi	Kehtetu eestikeelne nimi	Kehtiv eestikeelne nimi
<i>Cancer magister</i>	<i>Metacarcinus magister</i>	vaikse ookeani taskukrabi	vaikse ookeani kaugaskrabi

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1379/2013 sätestatud nõudeid ning eelnõu on nimetatud määrusega kooskõlas.

4. Määruse mõjud

Vahetult kohalduv Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1379/2013 lubab kalapüügi- ja vesiviljelustooteid lõpptarbijale müügiks pakkuda ainult siis, kui asjaomasel märgistusel või etiketil esitatakse liigi nimi eesti keeles, liigi teaduslik nimi ladina keeles, tootmismeetod (merest või siseveekogust püütud või kasvatatud), püügipiirkond, püügivahendi liik ja toiduteave (kas toode on sulatatud ning minimaalne säilivuskuupäev, kui see on asjakohane). Määruse lisas kehtestatav loetelu võimaldab ettevõtjatel oma tegevuses nende nõuetele kooskõlas olla, pakkuksid korrektseid liigi nimesid eesti ja ladina keeles kalapüügi- ja vesiviljelustoodetele, mida Eestis müügiks pakutakse.

Loetelu on indikatiivne nimekiri Eestis müüdavatest kalapüügi- ja vesiviljelusliikidest. Ettevõtja ja järelevalveametnik saab korrektset teaduslikku nime ladina keeles kontrollida ASFIS, FishBase (kalaliigid) ja SeaLifeBase (nt molluskid, karbid, mitte-selgroogsed) avalikest andmekogudest. Kui ettevõtja ei leia loetelust liiki, mida plaanib Eestis turustada, tuleb pöörduda Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poole, kes selgitab välja liigi teadusliku eestikeelse nimetuse ja täiendab loetelu.

Määruse rakendamisega kaasneb mõningane positiivne mõju majandusele seeläbi, et tarbijal on selge omakeelne teave, millist liiki sisaldab Eestis müügiks pakutav kalapüügi- või vesiviljelustoodete ning ettevõtjal on võimalik rahvusvaheliselt teada olevale ladina keelsele liiginimele juurde panna teave eestikeelse nime kohta. Määruse rakendamisega ei kaasne sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, mõju elu- ja looduskeskkonnale, mõju regionaalarengule ning mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamisega ei kaasne kulusid ega tulusid riigieelarvele.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Põllumajandus- ja Toiduametile ja Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudile.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 93 lõikele 2 määrus hakkab kehtima (jõustub) kolmandal päeval pärast kehtivas korras avaldamist, kui seaduses või määruses endas ei ole sätestatud hilisemat tähtpäeva.